

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 125/06-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. augusta 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť T., Ukrajina a Ing. A. P., K., zastúpených advokátom JUDr. M. K., K., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní sp. zn. 9 Cb 1582/96, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach sp. zn. 9 Cb 1582/96 p o r u š e n é b o l o .

2. Základné právo Ing. A. P. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach sp. zn. 9 Cb 1582/96 porušené nebolo.

3. Krajskému súdu v Košiciach prikazuje v konaní sp. zn. 9 Cb 1582/96 konať bez zbytočných prieťahov.

4. T. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť T. trovy právneho zastúpenia v sume 5 588 Sk (slovom päťtisíc päťstoosemdesiatosem slovenských korún) právnomu zástupcovi JUDr. M. K. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Sťažnosti T. a Ing. A. P. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2006 doručená sťažnosť T., Ukrajina, (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“) a Ing. A. P., K. (ďalej aj „sťažovateľ v 2. rade“, spolu ďalej aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. M. K., K., ktorou namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní sp. zn. 9 Cb 1582/96 (ďalej len „krajský súd“).

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 125/06-11 z 10. mája 2006 prijal sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

Predseda krajského súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 17. júla 2006, vyjadril, že krajský súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 20. júla 2006 oznámil, že sťažovatelia netrvajú na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že sťažovateľ v 1. rade podal 7. februára 1996 krajskému súdu návrh na začatie konania, ktorým sa domáhal proti odporcovi uhradenia finančnej sumy z dôvodu zaplatenia kúpnej ceny za dodaný tovar.

Krajskému súdu bolo oznámené postúpenie danej pohľadávky zo strany sťažovateľa v 1. rade na sťažovateľa v 2. rade, čím podľa právnej úpravy občianskeho procesu platnej v roku 2001 sa sťažovateľ v 2. rade stal aktívne vecne aj procesne legitimovaným subjektom v predmetnom konaní.

Sťažovatelia ďalej uvádzajú, že posledné pojednávanie v danej veci sa uskutočnilo 16. mája 2001, ktoré bolo odročené na neurčito. Vzhľadom na štvorročný časový odstup sťažovatelia požiadali 28. apríla 2005 krajský súd o pokračovanie v konaní. Krajský súd však napriek tomu nevykonal žiadny úkon vo veci, preto sťažovatelia opätovne podaním z 13. októbra 2005 požiadali krajský súd o pokračovanie v konaní a nariadenie pojednávania.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovatelia vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiadajú, aby ústavný súd vyslovil porušenie ich základného práva

na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní krajského súdu sp. zn. 9 Cb 1582/96 a prikázal krajskému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Zároveň sťažovatelia žiadajú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume 200 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou zo 4. júla 2006 požiadal predsedu krajského súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľov. Predseda krajského súdu v stanovisku z 26. júla 2006 uviedol prehľad úkonov vykonaných v danej veci a vyjadril sa, že *„Z rôznych základných dôvodov došlo k zmene zákonného sudcu. Na pojednávaní dňa 16. 5. 2001 bolo uložené žalobcovi predloženie dôkazov v lehote 60 dní, ktorými by bola preukázaná právna subjektivita zahraničnej osoby – navrhovateľa. Z dokladov, ktoré doteraz mal súd k dispozícii, nevyplýva spôsobilosť navrhovateľa byť účastníkom konania.*

Sudkyňa, ktorá má predmetný spor pridelený, vzhľadom na celkový stav agendy upozornila v minulosti na nepriaznivý stav v zmysle § 30 ods. 4 zák. 385/2000 Z. z. a oznámila, že zjavne hrozí porušenie niektorých základných ľudských práv účastníka, najmä s prejednaním vecí v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov.

Ide o sudkyňu, ktorá napr. v priebehu roku 2005 mala vysoko nadpriemerný počet skončených sporov v prvostupňovej agende (443) a veľmi dobré výsledky dosahovala aj v odvolacej agende.

Vedením súdu bolo konštatované, vzhľadom na personálne obsadenie súdu a rozsah nápadu pridelených vecí u každého sudcu, ktoré je rovnomerne rozložené, že nie je možné zabezpečiť odňatie vecí ani tejto zákonnej sudkyňi a prerozdeliť ďalším sudcom obchodného úseku.

Ponechávame na zváženie ústavného súdu zodpovednosť štátu za nevytvorenie náležitých personálnych podmienok na včasné konanie v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

V súčasnosti je teda možné konštatovať, že objektívne vzniknuté prietahy sú zbytočné pre personálnu poddimenzovanosť nášho súdu“.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa a spisu krajského súdu sp. zn. 9 Cb 1582/96 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ v 1. rade doručil 7. februára 1996 krajskému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu s prílohami. Krajský súd vydal 10. júna 1996 pokyn na vydanie platobného rozkazu č. k. 17 Rob 160/96-6, ktorým zaviazal odporcu uhradiť určenú sumu. Odporca doručil krajskému súdu 24. júna 1996 odpor proti uvedenému platobnému rozkazu. Krajský súd vydal 13. júla 1996 pokyn na prevedenie spisu do registra Cb.

Krajský súd vydal 11. apríla 1997 pokyn na doručenie odporu odporcu sťažovateľovi v 1. rade na vyjadrenie a pokynom z 29. júla 1997 vyzval odporcu na úhradu súdneho poplatku za podaný odpor. Opakovaná výzva na úhradu súdneho poplatku bola krajským súdom vypravená 10. septembra 1997.

Sťažovateľ v 1. rade doručil krajskému súdu 20. augusta 1997 vyjadrenie k predmetu konania (doklad preukazujúci jeho právnu subjektivitu). Krajský súd uznesením č. k. 9 Cb 1582/96-15 z 22. decembra 1997 vyzval odporcu, aby v určenej lehote uhradil súdny poplatok za podaný odpor. Krajský súd vydal 14. júla 1998 pokyn na realizáciu uvedeného uznesenia.

Krajský súd nariadil 24. júna 1999 termín pojednávania na 10. september 1999 a vyzval sťažovateľa v 1. rade na špecifikáciu príslušenstva pohľadávky. Právny zástupca odporcu doručil krajskému súdu 31. augusta 1999 ospravedlnenie jeho neúčasti na pojednávaní z dôvodu účasti na liečebnom pobyte a požiadal o odročenie pojednávania.

Pojednávanie 10. septembra 1999 bolo uznesením odročené na 8. október 1999 a krajský súd vydal zároveň pokyn na doručenie prípisu odporcovi. Odpoveď odporcu na prípis bola krajskému súdu doručená 20. septembra 1999. Na pojednávaní 8. októbra 1999 právni zástupcovia účastníkov konania predniesli svoje stanoviská a návrhy na ďalšie

dokazovanie, pričom pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom predloženia písomností týkajúcich sa predmetu konania a predvolania konateľa zastupujúceho sťažovateľa v 1. rade, ako aj odporcu.

Krajský súd nariadil 21. októbra 1999 termín pojednávania na 8. december 1999. Na tomto pojednávaní právni zástupcovia účastníkov konania predložili súdu požadované písomnosti a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania. Ďalší termín pojednávania nariadil krajský súd na 24. jún 1998. Odporca doručil krajskému súdu 14. marca 2000 splnomocnenie pre povereného advokáta.

Opatrením podpredsedu krajského súdu z 15. mája 2000 bol posudzovaný spis prerozdelený na ďalšie konanie inému zákonnému sudcovi. Krajský súd nariadil 4. júla 2000 termín pojednávania na 24. júl 2000 a vydal pokyn na doručenie prípisov Okresnému úradu K. a Obchodnému registru pri Okresnom súde Košice I (ďalej len „obchodný register“). Krajskému súdu boli doručené odpovede na uvedené prípisy 12. a 14. júla 2000.

Odporca doručil krajskému súdu 21. júla 2000 ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní (zahraničná pracovná cesta), ako aj svojho právneho zástupcu (dovolenka). Sťažovateľ v 1. rade doručil krajskému súdu 24. júla 2000 faxové podanie - ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní, ako aj neúčasti právneho zástupcu.

Pojednávanie 24. júla 2000 bolo uznesením súdu odročené z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania na 2. október 2000. Pojednávanie nariadené na 2. október 2000 sa neuskutočnilo z technických príčin pre zákaz vstupu účastníkov do budovy súdu, pričom krajský súd nariadil v uvedený deň termín pojednávania na 23. október 2000.

Na pojednávaní 23. októbra 2000 vypovedal odporca, bolo vykonané ďalšie dokazovanie a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom predvolania štatutárneho zástupcu konajúceho za sťažovateľa v 1. rade. Odporca doručil krajskému súdu 24. októbra 2000 vyjadrenie k predmetu konania. Krajský súd nariadil 26. októbra 2000

termín pojednávania na 13. november 2000. Sťažovateľ doručil krajskému súdu 26. októbra 2000 vyjadrenie k predmetu konania.

Na pojednávani 13. novembra 2000 bolo súdom vykonané ďalšie dokazovanie a pojednávanie bolo uznesením odročené na 11. december 2000 za účelom ďalšieho dokazovania. Sťažovateľ v 1. rade doručil krajskému súdu 24. novembra 2000 písomnosti týkajúce sa predmetu konania. Podľa úradného záznamu krajského súdu zo 6. decembra 2000 právny zástupca odporcu nahliadol v uvedený deň do spisu.

Predvolaný svedok doručil krajskému súdu 11. decembra 2000 faxové podanie – ospravedlnenie neúčasti na pojednávani z dôvodu obchodného rokovania. Na pojednávani 11. decembra 2000 predniesol právny zástupca odporcu návrhy na ďalšie dokazovanie vo veci určenia procesnej legitímácie sťažovateľa v 1. rade, pričom pojednávanie bolo uznesením odročené na 22. január 2001.

Na pojednávani 22. januára 2001 vypovedali predvolaní svedkovia a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom predloženia stanoviska sťažovateľa v 1. rade k vykonanému dokazovaniu. Krajský súd vydal 23. januára 2001 pokyn na doučenie prípisu obchodnému registru a 28. marca 2001 nariadil termín pojednávania na 11. apríl 2001. Opatrením podpredsedu krajského súdu z 21. marca 2001 bol posudzovaný spis pridelený na ďalšie konanie inému zákonnému sudcovi.

Sťažovateľ v 1. rade doručil krajskému súdu 9. apríla 2001 ospravedlnenie neúčasti na pojednávani. Krajský súd nariadil 11. apríla 2001 termín pojednávania na 16. máj 2001. Na pojednávani 16. mája 2001 právny zástupca sťažovateľa v 1. rade predložil zmluvu o odstúpení pohľadávky sťažovateľovi v 2. rade, krajský súd vykonal ďalšie dokazovanie vo veci a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom preukázania právnej subjektivity sťažovateľa v 1. rade, pričom mu zároveň bola súdom uložená povinnosť predložiť písomnosti preukazujúce jeho právnu subjektivitu v určenej lehote (60 dní). Spis bol krajským súdom 14. mája 2001 daný na lehotu 60 dní.

Opatrením podpredsedu krajského súdu z 22. októbra 2001 bol posudzovaný spis pridelený na ďalšie konanie inej zákonnej sudkyňi v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti predchádzajúceho zákonného sudcu. Zákonná sudkyňa poverila 13. novembra 2003 vyššieho súdneho úradníka vykonávaním úkonov v zmysle vybraných ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 425/2002 Z. z.

Sťažovateľ v 1. rade doručil krajskému súdu 4. mája a 14. októbra 2005 žiadosti o nariadenie termínu pojednávania v danej veci. Fotokópiou žiadosti ústavného súdu č. k. III. ÚS 125/06-15 zo 4. júla 2006 posudzovaný spis končí (č. l. 103).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 34/06) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť vecí“, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu je návrh na uhradenie pohľadávky (vydanie platobného rozkazu), ide teda o vec, ktorá patrí po skutkovej a právnej stránke do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti. Predseda krajského súdu navyše vo svojom stanovisku neuviedol ako dôvod predĺženia konania právnu alebo faktickú zložitosť prejednávanej veci.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že ospravedlnenou neúčastou sťažovateľa v 1. rade na pojednávaniach 24. júla 2000 a 11. apríla 2000 došlo k určitému predĺženiu konania, ktoré nie je možné pripísať na ťarchu krajského súdu.

Ústavný súd neposudzoval správanie sťažovateľa v 2. rade v tomto konaní, pretože z predloženého spisu krajského súdu sp. zn. 9 Cb 1582/96 bolo zistené, že sťažovateľ v 2. rade nie je účastníkom predmetného konania. Právny zástupca sťažovateľa v 1. rade predložil na pojednávaní 16. mája 2001 zmluvu o odstúpení pohľadávky z 15. marca 1996 sťažovateľom v 1. rade na sťažovateľa v 2. rade. Právny zástupca sťažovateľa v 1. rade v priloženom liste z 10. mája 2001 adresovanom krajskému súdu uviedol, že „*Nakoľko k zmene v osobe veriteľa uplatnenej pohľadávky došlo v priebehu konania, postupník – Ing. A. P. sa stal procesným nástupcom postupcu - navrhovateľa, v dôsledku ktorej zmeny sa navrhovateľom v tomto konaní stal Ing. A. P., ktorú skutočnosť týmto konajúcemu súdu oznamuje.*

Pre prípad, ak by konajúci súd dospel k záveru, že postúpenie pohľadávky na Ing. A. P. nezaložilo jeho procesné nástupníctvo v tomto konaní, navrhovateľ navrhuje, aby konajúci súd svojím uznesením v súlade s ust. § 92 ods. 1 O. s. p. pripustil pristúpenie Ing. A. P. ako ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľa, s čím tento vyjadruje svoj súhlas“.

Vzhľadom na skutočnosť, že uvedené uznesenie o procesnom postavení sťažovateľa v 2. rade nebolo krajským súdom vydané, pretože pojednávanie 16. mája 2001 bolo odročené z dôvodu nutnosti vyriešenia otázky aktívnej procesnej legitímácie sťažovateľa v 1. rade (ktorému bola súdom uložená povinnosť v lehote 60 dní predložiť dokumenty preukazujúce jeho právnu subjektivitu, pričom sťažovateľ v 1. rade tak neurobil), sťažovateľa v 2. rade nemožno považovať za účastníka posudzovaného konania. Z uvedeného dôvodu ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené v bode 2 výroku nálezu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného krajského súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu krajského súdu došlo k porušeniu vyššie uvedeného práva, ústavný súd zistil, že krajský súd bol počas určitých období v posudzovanom konaní nečinný napriek skutočnosti, že plynulému postupu v danej veci nebránila žiadna zákonná prekážka (napr. rozhodnutia II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd zistil, že krajský súd bol nečinný od 13. júla 1996 do 11. apríla 1997 (8,5 mesiacov), od 14. júla 1998 do 24. júna 1999 (11 mesiacov) a od 22. októbra 2001 do 1. augusta 2006 – vypravenie spisu na základe žiadosti ústavného súdu (57 mesiacov). V uvedených obdobiach neboli krajským súdom vykonané žiadne úkony.

Predseda krajského súdu v stanovisku z 26. júla 2006 uviedol, že k objektívnym prieťahom v konaní došlo na základe dlhodobej personálnej poddimenzovanosti krajského súdu.

Ústavný súd už v priebehu predchádzajúcej rozhodovacej činnosti ustálil, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97). Podľa právneho názoru ústavného súdu vyjadreného v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00 „Otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní“. Zodpovednosť súdu je objektívna a všeobecné súdy majú povinnosť organizovať svoj procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníka konania, pričom zároveň súd zodpovedá za primerané a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu zákon pre tento účel zveruje (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 7/06).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) postup krajského súdu v predmetnej veci vyhodnotil ako konanie, v ktorom došlo k zbytočným prieťahom zo strany krajského súdu v celkovej dĺžke 76,5 mesiacov (t. j. obdobia od 13. júla 1996 do 11. apríla 1997, od 14. júla 1998 do 24. júna 1999 a od 22. októbra 2001 do 1. augusta 2006). Časové úseky, ktorými došlo k predĺženiu konania procesnými úkonmi sťažovateľa v 1. rade ako účastníka konania (ospravedlnené neúčasti na pojednávaniach), ústavný súd nepripisuje na ťarchu krajského súdu a nie sú zahrnuté v obdobiach, ktoré boli posudzované ako zbytočné prieťahy v konaní.

Základné právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľa v 1. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, tak ako mu ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Sťažovatelia v petite svojej sťažnosti žiadali, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal krajskému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov. Z uvedeného dôvodu ústavný súd prikázal v danej veci krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa v 1. rade, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

V konkrétnych okolnostiach danej veci vidí ústavný súd nemajetkovú ujmu sťažovateľov najmä v pretrvávajúcej neistote spočívajúcej v neprimerane dlhom časovom úseku od podania návrhu. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na nečinnosť krajského súdu v predmetnej veci, ale aj predmet konania (úhrada pohľadávky 62 800 Sk s príslušenstvom) a s ním súvisiacu mieru intenzity neistoty považoval za primerané finančné zadosťučinenie sumu 50 000 Sk pre sťažovateľa v 1. rade a vo zvyšnej časti jeho požiadavke, v ktorej žiadal primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk, nevyhovel.

Sťažovateľovi v 2. rade ústavný súd nepriznal primerané finančné zadosťučinenie vzhľadom na bod 2 výroku tohto nálezu.

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera ESLP, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľovi v 1. rade náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa v 1. rade bolo porušené, a teda mal vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2006, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastúpenia, vypracovanie sťažnosti).

Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 164 Sk pre každého zo sťažovateľov.

Podľa ustanovenia § 18 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ak je advokát platiteľom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje sa tarifná odmena určená podľa § 9 až 14 o daň z pridanej hodnoty. Právny zástupca sťažovateľov pripojil k vyjadreniu z 3. augusta 2006 fotokópiu osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty.

Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 3. augusta 2006 vyčíslil trovy právneho zastúpenia za zastupovanie oboch sťažovateľov. S prihliadnutím na bod 2 výroku nálezu a ustanovenie § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal náhradu trov za zastupovanie jednej osoby (sťažovateľa v 1. rade).

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 588 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľov krajský súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2006